

บทที่ 1

บทนำ

การศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และการนำสารธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1)สื่อที่ใช้เผยแพร่ธรรมะของเรือนจำกลางคลองเปรม (2)พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และเปิดรับสารของผู้ต้องขัง (3)ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ต้องขัง (4)ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ต้องขังและการนำความรู้ด้านธรรมะไปปฏิบัติภายหลังได้รับการถ่ายทอด ในบทนี้จะกล่าวถึง

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. ประเด็นปัญหาการวิจัย
4. สมมติฐานการวิจัย
5. ขอบเขตการวิจัย
6. นิยามศัพท์
7. กรอบแนวคิดการวิจัย
8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำในปัจจุบัน และการเปิดรับวัฒนธรรมตะวันตกของประชาชน หากมองในด้านปัจเจกบุคคล ปัญหาต่างๆ ล้วนทำให้การดำรงชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป การดำรงชีวิตที่เต็มไปด้วยการแข่งขันช่วงชิงให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ หากมองภาพรวมของประเทศในปัจจุบัน ปัญหาต่างๆ ล้วนเป็นผลมาจากสภาวะเศรษฐกิจทั้งสิ้นและส่งผลกระทบอย่างมากไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ หรือภาคเอกชนก็ตาม สิ่งหนึ่งที่ชัดเจนที่สุดในช่วงเวลาที่ผ่านมา ได้แก่ การลดจำนวนพนักงาน หรือแม้แต่การปิดทำการของบริษัท หรือองค์กรต่างๆ ผลที่เกิดขึ้นตามมาอย่างไม้อาจหลีกเลี่ยงได้ คือ ปัญหาการว่างงานของประชาชนซึ่งต้องดำรงชีวิตอยู่บนท่ามกลางสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำในปัจจุบัน

ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้ประชาชนบางกลุ่มมีพฤติกรรมการแก้ปัญหาในทางที่ขัดต่อศีลธรรม และขัดต่อกฎหมายบ้านเมือง อาทิ การลักทรัพย์ การเสพยาเสพติด หรือแม้แต่การเป็นผู้ค้ายาเสพติด จนทำให้มีประชาชนจำนวนมากกลายเป็นผู้ต้องโทษ และเป็นผู้ที่ถูกคุมขังในเรือนจำต่างๆ เป็นจำนวนมาก

ในปัจจุบันปริมาณของผู้ที่ต้องโทษในคดีต่างๆ มีสูงขึ้น จนทำให้ภาครัฐตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และมีนโยบายในการแก้ปัญหาโดยมอบหมายให้ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม เป็นผู้กำหนด และสั่งการให้เรือนจำต่างๆ มีหน้าที่และบทบาทในการขัดเกลาผู้ต้องขังในเรือนจำ ได้แก่ การนำธรรมะเข้าไปเผยแผ่ให้แก่ผู้ต้องขังได้รับรู้โดยผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ ซึ่งอาจส่งผลต่อทัศนคติที่ดีขึ้น จนอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีในอนาคตของผู้ต้องขัง

เรือนจำกลางคลองเปรม เป็นเรือนจำที่จัดอยู่ในกลุ่มเรือนจำความมั่นคงสูง มีลักษณะลหุโทษ คือ มีผู้ต้องขังที่รับโทษตั้งแต่ 6 เดือน-40 ปี และเป็นเรือนจำที่มีผู้ต้องขังในคดียาเสพติดที่ศาลตัดสินเด็ดขาดแล้วมากที่สุด ซึ่งเป็นเรือนจำอีกแห่งหนึ่งที่ได้รับนโยบายจากกรมราชทัณฑ์ให้มีบทบาทในการอบรม ขัดเกลาพฤติกรรมของผู้ต้องขัง โดยใช้วิธีถ่ายทอดธรรมะผ่านสื่อต่างๆ ที่เรือนจำจัดให้ แยกเป็น สื่อโทรทัศน์วงจรปิด สื่อวิทยุเสียงตามสาย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล โดยเรือนจำจะเป็นผู้กำหนดปริมาณ หรือจัดตารางในการถ่ายทอดเนื้อหาหลักธรรมจากสื่อในแต่ละวันและสลับหมุนเวียนไป เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับความรู้ในหลักธรรมอย่างทั่วถึง

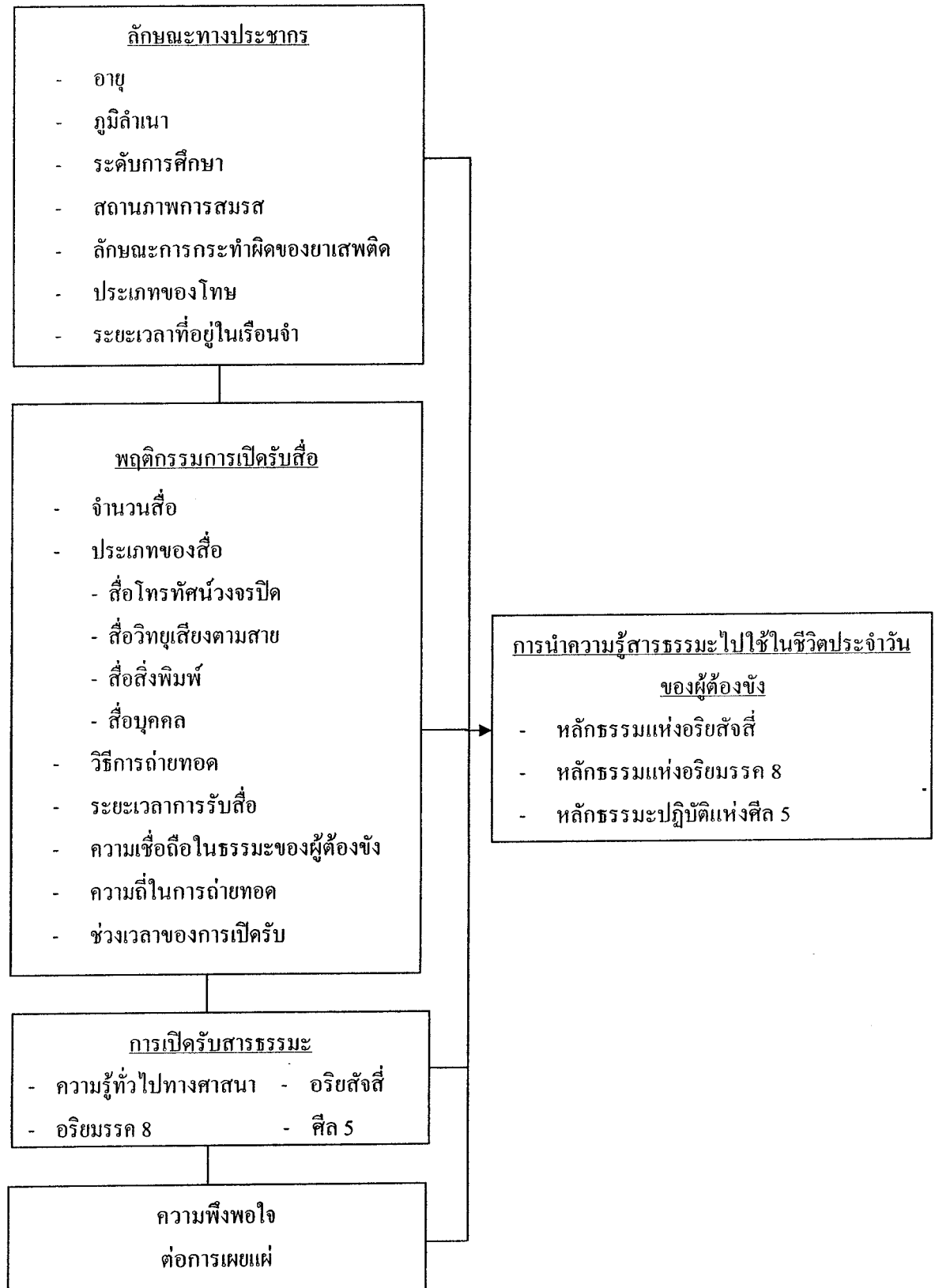
จากตารางในการถ่ายทอดเนื้อหาหลักธรรมจากสื่อของเรือนจำกลางคลองเปรม จะเห็นได้ว่ามีลักษณะเป็นกระบวนการสื่อสาร โดยเรือนจำกลางคลองเปรมทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร โดยสารที่ถูกถ่ายทอดออกไป ได้แก่ เนื้อหาในหลักธรรม ซึ่งถูกถ่ายทอดผ่านช่องทางต่างๆ โดยสื่อที่เรือนจำกลางคลองเปรมจัดไว้ให้ และมีผู้ต้องขังเป็นผู้รับสารดังกล่าว

จากลักษณะดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และการนำสารธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม เพื่อหาข้อสรุปถึงการใช้สื่อ และวิธีการถ่ายทอดที่เรือนจำกลางคลองเปรมนำไปเผยแผ่ให้แก่ผู้ต้องขังว่า สื่อใดที่เป็นสื่อที่ตรงต่อความต้องการของผู้ต้องขังมากที่สุด และสื่อดังกล่าวควรมีวิธีการ หรือลักษณะใดในการเผยแผ่หลักธรรม เพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่สูงที่สุดในการเผยแผ่หลักธรรมให้แก่ผู้ต้องขัง ซึ่งอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้นของผู้ต้องขังภายหลังได้รับการถ่ายทอดธรรมะ โดยผู้ทำการศึกษาจะจัดทำเป็นข้อสรุปถึงผลที่เกิดขึ้นจากการศึกษารั้งนี้ ซึ่งอาจนำไปเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการจัดเตรียมงบประมาณในการผลิต หรือจัดหาสื่อในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหาธรรมะให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสื่อที่ใช้เผยแพร่ธรรมะของเรือนจำกลางคลองเปรม
- 2.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และเปิดรับสารของผู้ต้องขัง
- 2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ต้องขัง
- 2.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ต้องขังและการนำความรู้ด้านธรรมะไปปฏิบัติภายหลังได้รับการถ่ายทอด

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและการนำความรู้สารธรรมะไป
ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้นในการวิจัย ได้แก่ ลักษณะประชากร พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ การเปิดรับ
สารธรรมะ ความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ ตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์ต่อกันและส่งผลไปสู่ตัว
แปรตาม ได้แก่ การนำความรู้สารธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 ระดับการศึกษาของผู้ต้องขังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของ
ผู้ต้องขัง

4.2 ระดับการศึกษาของผู้ต้องขังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของ
ผู้ต้องขัง ความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ธรรมะในเรือนจำ และการนำความรู้ด้านธรรมะไปปฏิบัติ
ภายหลังได้รับการถ่ายทอด

4.3 วิธีการถ่ายทอดสารธรรมะมีความสัมพันธ์กับการนำความรู้ด้านธรรมะไปปฏิบัติ
ภายหลังได้รับการถ่ายทอด

5. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และการนำสารธรรมะไปใช้
ในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม เป็นการศึกษาผู้ต้องขังที่ต้องโทษคดีอา
ผิดภายในเรือนจำกลางคลองเปรม จำนวน 405 คน ซึ่งกำลังรับโทษและได้รับการถ่ายทอดธรรมะ
มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี เพื่อหาข้อสรุปความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ต้องขังหลังจากที่
ได้รับการถ่ายทอดสารธรรมะ ภายในเรือนจำกลางคลองเปรม เลขที่ 33/2 ถนนงามวงศ์วาน
ต.ลาดยาว อ.จตุจักร จ.กรุงเทพมหานคร 10900 โดยทำการศึกษาจากผู้ต้องขังในคดีอาผิดจำนวน
405 คน ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – วันที่ 30 พฤษภาคม 2549 รวมเวลาทั้งสิ้น 5 เดือน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ทักษคติ หมายถึง ความรู้สึของผู้ต้องขังที่มีต่อการถ่ายทอดธรรมะในลักษณะ ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อเนื้อหาที่เกี่ยวกับ อริยสัจสี่ อริยมรรค 8 ประการและศีล 5

6.2 ลักษณะทางประชากร หมายถึง เพศ อายุ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษาอาชีพ สถานภาพการสมรส ลักษณะการกระทำผิดของยาเสพติด ประเภทของโทษ ระยะเวลาที่อยู่ใน เรือนจำของผู้ต้องขัง

6.3 วิธีการถ่ายทอดธรรมะ หมายถึง การถ่ายทอดเนื้อหาธรรมะของพระสงฆ์โดยการ เทศนา การยกอุทาหรณ์จากชีวิตจริง และแนะนำการปฏิบัติ การบรรยายของวิทยากรหรือ อนุศาสนาจารย์ การยกอุทาหรณ์จากชีวิตจริงของผู้ต้องขัง ตลอดจนวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาธรรมะ ผ่านสื่อ

6.4 การเปิดรับสาร หมายถึง การเลือกเปิดรับ เลือกรับรู้ เลือกจดจำเนื้อหาของประเภท ธรรมะ

6.5 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ หมายถึง ความถี่ในการเปิดรับสื่อ ระยะเวลา ช่วงเวลา รวมไปถึงประเภทสื่อและจำนวนสื่อที่ผู้ต้องขังเปิดรับ

6.6 ความรู้ด้านธรรมะ หมายถึง เนื้อหาเกี่ยวกับ อริยสัจสี่ อริยมรรค 8 ประการ ศีล 5

6.7 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หมายถึง การพัฒนาจิตใจ โดยเน้นทางด้านศีลธรรม เพื่อปรับปรุงแก้ไขความประพฤติของผู้ต้องขังให้เป็นผู้คิดดี ทำดี และปฏิบัติดีตลอดระยะเวลาที่รับ โทษภายในเรือนจำกลางคลองเปรม

6.8 การนำความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอดไปปฏิบัติ หมายถึง การแสดงออกทั้งทาง ความคิด และการกระทำ ได้แก่ การคิดดี ทำดี ลด ละ เลิกความเห็นแก่ตัว ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน ซึ่งส่งผลให้ผู้ต้องขังอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และการควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

6.9 ผู้ต้องขัง หมายถึง ผู้รับโทษภายในเรือนจำกลางคลองเปรมที่รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และเป็นผู้ได้รับการถ่ายทอดธรรมะจากเรือนจำกลางคลองเปรม

6.10 เรือนจำกลางคลองเปรม หมายถึง เรือนจำที่จัดอยู่ในกลุ่มเรือนจำความมั่นคงสูง ซึ่งรับผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษแบ่งเป็น ผู้ต้องขังคดีอุกฉกรรจ์ มีกำหนดโทษไม่เกิน 40 ปี และ ผู้ต้องขังที่มีความประพฤติไม่น่าไว้วางใจที่ย้ายมาจากเรือนจำ หรือทัณฑสถานทั้วราชอาณาจักร ผู้ต้องขังชาวต่างชาติที่มีกำหนดโทษไม่เกิน 30 ปี ผู้ต้องขังป่วยที่ย้ายมาจากเรือนจำ หรือทัณฑสถาน

ท้าวราชอาณาจักร เพื่อรับการบำบัดรักษาที่สถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ และเป็นที่รับระบายนาม
 แอ้อัดมาจากเรือนจำ และทัณฑสถานอื่นๆ เรือนจำกลางคลองเปรม ตั้งอยู่ เลขที่ 33/2
 ถนนงามวงศ์วาน ต.ลาดยาว อ.จตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 7.1 เพื่อให้ทราบสื่อที่ใช้เผยแพร่ธรรมะของเรือนจำกลางคลองเปรม
- 7.2 เพื่อให้ทราบพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และเปิดรับสารของผู้ต้องขัง
- 7.3 เพื่อให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการ
 เปิดรับสื่อของผู้ต้องขัง
- 7.4 เพื่อให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการ
 เปิดรับสื่อของผู้ต้องขังและการนำความรู้ด้านธรรมะไปปฏิบัติภายหลังได้รับการถ่ายทอด
- 7.5 เพื่อพัฒนาช่องทางการเปิดรับสื่อและสารธรรมะในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
 ของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม